

Handläggare: Marie Broberg
Telefon: 08-508 14 050

Till
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Lokal utvecklingsstrategi för Enskede-Årsta-Vantör – reviderad 2009

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner den reviderade lokala utvecklingsstrategin för Enskede-Årsta-Vantör och ger förvaltningen i uppdrag att fortsätta arbetet inom redovisade utvecklingsområden.

Gillis Hammar
Stadsdelsdirektör

Leif Fransson
Avdelningschef

Sammanfattning

Stadsdelsnämnden gav år 2006 förvaltningen i uppdrag att ta fram en lokal utvecklingsstrategi. Uppdraget formulerades i samband med beslut om verksamhetsplan för 2007. Enligt verksamhetsplanen 2009 har förvaltningen nu i uppdrag att revidera utvecklingsstrategin.

Arbetet som beskrivs i ärendet rör utemiljön, miljöfrågor, samverkan med lokala föreningar, organisationer och näringsliv, utveckling av den egna verksamheten för barn, unga och äldre samt inflytandeformer.

Ärendets beredning

Ärendet har utarbetats inom avdelningen förskola och fritid i samråd med övriga avdelningar inom stadsdelsförvaltningen.

Bakgrund

Stadsdelsnämndens uppdrag åt förvaltningen formulerades i samband med beslut om verksamhetsplan 2007. I det uppdraget angavs att viktiga mål ska identifieras och att en strategi ska upprättas för nämndens och förvaltningens möjligheter att påverka utvecklingen. Områden och frågor som då exemplifierades som möjliga att ta upp i utvecklingsstrategin var bland annat utvecklingen av våra centrumanläggningar och tillgången på lokaler för det lokala förenings- och näringslivet. Vidare angavs att stadsdelsnämnden ska ha en särskild bevakning av vad som händer med utvecklingen av Gullmarsplan, Årstafältet och Högdalstopparna.

För den reviderade lokala utvecklingsstrategin föreslås att ytterligare områden och utvecklingsprojekt bevakas samt att miljöfrågorna uppmärksammas.

Utvecklingsstrategin har även justerats till att i större utsträckning endast omfatta de ansvarsområden som nämnden har rådighet över. I övriga frågor ska förvaltningen tillsammans med berörda förvaltningar föra en nära dialog och verka för gott samarbete.

Förvaltningens förslag

Stadens utvecklingsarbete i ytterstaden har under de senaste åren bedrivits bland annat genom Ytterstads- respektive Storstadssatsningen, Söderortsvisionen och Stadsdelsförnyelsen.

Det samlade visionsdokumentet för Stockholm "Vision Stockholm 2030" ligger till grund för den lokala utvecklingsstrategin. I visionen tydliggörs stadens långsiktiga ambitioner och intressen. Den presenterar tre sammanhållande teman för stadens framtida utveckling och ett antal väsentliga karaktärsdrag som visar hur det är att bo, verka i och besöka Stockholm år 2030:

- **Mångsidig och upplevelserik:** År 2030 ska Stockholm vara en mångsidig och upplevelserik storstad i världsklass. I regionen ska det finnas ett stort och brett utbud av arbeten, utbildningar, service, kultur och nöjen med stark internationell karaktär, som ger alla människor möjlighet att förverkliga sina livsdrömmar och tar tillvara allas potential. De unika stadsmiljöer som kombinerar storstadens puls med närheten till natur och vatten ska locka besökare från hela världen.

- **Innovativ och växande:** År 2030 ska Stockholm vara navet i den växande Stockholm-Mälarenregionen. Den internationella konkurrenskraften ska stärkas för att Stockholm ska bli den främsta tillväxtregionen i Europa. I regionen ska det finnas ett dynamiskt och innovativt näringsliv i världsklass, som framgångsrikt konkurrerar med varor och tjänster på den globala marknaden. Näringslivet ska präglas av starkt kunskapsbaserade verksamheter, hög innovationskraft och av unik samverkan med utbildning och forskning.
- **Medborgarnas Stockholm:** År 2030 ska Stockholm vara navet i en tillgänglig och trygg region utan sociala och fysiska barriärer. I regionen ska det finnas obegränsade möjligheter för människor att resa, bo och mötas. Det ska också finnas en högklassisk och kostnadseffektiv samhällsservice baserad på valfrihet och mångfald som ger stockholmarna unika möjligheter att välja mellan olika vård- och omsorgsgivare och skolor.

Vision 2030 utgör ett stöd i stadsdelsnämndernas utvecklingsarbete. Den lokala utvecklingsstrategin för Enskede-Årsta-Vantör knyter på olika sätt an till det arbete som genomförts inom ramen för tidigare satsningar liksom den inriktning staden pekar ut i Vision 2030.

Utarbetandet av den reviderade versionen av den lokala utvecklingsplanen, liksom för den ursprungliga versionen, handlar om att ringa in och lyfta fram viktigt arbete som redan sker, men som kanske inte fångas upp i de årliga redovisningar förvaltningen gör inom ramen för ILS. Nytt fokusområde för den reviderade versionen är förvaltningens miljöarbete.

Vissa utvecklingsfrågor finns i verksamhetsplanen för 2009 och i miljöplanen, men lyfts även fram i detta dokument då förvaltningen anser att de är långsiktigt strategiska frågor. Ofta är det frågor som innebär att förvaltningen arbetar särskilt utåtriktat och samverkar med olika aktörer. Det kan också vara aktiviteter eller processer i samhället som utgör alternativ till eller kompletterar den kommunala verksamheten.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner förslaget till reviderad lokal utvecklingsstrategi nedan och ger förvaltningen i uppdrag att fortsätta arbetet inom redovisade utvecklingsområden.

Lokal utvecklingsstrategi för Enskede-Årsta-Vantör

Disposition (Områdena har ingen inbördes rangordning, numreringen är endast till för att underlätta för läsaren).

1. Utemiljön
2. Miljöarbete
3. Samverkan med lokala föreningar och organisationer
4. Företagande och arbetsmarknad
5. Utveckling av den egna verksamheten för barn, unga och äldre
6. Inflytandeformer

I. Utemiljön

Lokal bevakning

Dialogen med stadsbyggnads- och exploateringskontoren

Stadsdelsnämnden utgör en remissinstans i planprocessen. I nuläget pågår ett 30-tal plan- och programprojekt i stadsdelsområdet, varav några mycket stora som exempelvis Årstastråket, Gullmarsplan och Stockholmsarenan. Dessutom kommer programarbetet för Årstafältet att startas under våren 2009. Förvaltningens ambition är att i dialog med stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret bidra med lokal kunskap i planprocesserna, liksom att verka för att stadsdelens behov av service i form av förskolor, gruppboheter m.m. tillgodoses tidigt i processen.

Det är viktigt att verka för god tillgänglighet i nyproduktion av bostäder och planeringen av nya bostadskvarter. I samband med nya bostadsprojekt bör staden se till möjligheten att bidra till att arbetsplatser och verksamheter kommer till stånd. I dialogen kring olika program- och planprojekt ska förvaltningen betona förutsättningar för företag att kunna etablera sig och växa i olika stadsdelar, samt att lokala centrumområden ges förutsättningar att leva och utvecklas. Barns och ungas behov i den fysiska planeringen ska uppmärksammas.

Information till allmänheten

Ambitionen är att bidra i informationsspridningen i samband med stadsbyggnads- och exploateringskontorens olika projekt. Informationsspridningen sker dels via hemsidan och nyhetsblad, men även genom direkt kontakt med allmänheten. Förvaltningen fungerar ofta som den första kontakten medborgare har angående planfrågor och frågor kring utemiljön, och arbetar dagligen med att informera

medborgare och företag om aktuella planeringsfrågor och svarar på frågor via telefon och e-post. Förvaltningen förmedlar även synpunkter till berörda förvaltningar samt hänvisar medborgare vidare till rätt person inom andra förvaltningar i Stockholms stad.

Förvaltningen har i uppdrag av nämnden att återkommande bjuda in stadsbyggnadskontoret för att informera om pågående planarbeten två gånger per år i samband med den öppna frågestunden under nämndsammanträdena. Vid behov bjuds även andra förvaltningar in, exempelvis har exploateringskontoret deltagit och talat om utredningen kring vad som kommer att hända med Snösätra industriområde.

Stockholms översiktsplan

Ett samrådsförslag för en ny översiktsplan för Stockholm har varit på remiss under vintern 2008/2009. Aspekter som är viktiga för Enskede-Årsta-Vantör är behovet av grönområden och att de mindre lokala centrumområdena ges möjlighet att leva och utvecklas både ekonomiskt och socialt. Dessutom är det viktigt att förtäta staden och att effektivt utnyttja marken med höga byggnader. I planeringen bör lokaler för service och verksamheter samt goda parkeringsmöjligheter inkluderas. Bra kommunikationer, inte minst för arbetspendlande cyklister, är viktigt och fler cykelbanor behöver byggas.

Förvaltningen har inför förslaget deltagit i dialoger och workshops tillsammans med andra förvaltningar och bolag i staden och getts möjlighet att uttrycka de behov som finns i stadsdelsområdet samt vilka förutsättningar de olika stadsdelarna har ur ett utvecklingsperspektiv. Förvaltningen fortsätter att följa arbetet och kommer att delta i den fortsatta dialogen kring stadens framtida utveckling.

Söderortsvisionen

Under 2009 kommer arbetet med Söderortsvisionen åter igång. Arbetet leds av stadsledningskontoret och förvaltningen kommer att bistå med information och kunskap om behov och förutsättningar i stadsdelsområdets olika delar. Förvaltningen deltar dels i en operativ styrgrupp, dels genom en kontaktperson för området. Under hösten 2009 är det tänkt att förvaltningen ska hålla i medborgardialoger kring en uppdaterad Söderortsvision, med fokus på genomförandefrågor. Kommunfullmäktige ska fatta beslut om visionen i november 2009.

Tematiska utvecklingsområden för arbetet är bland annat att söderort ska bli mer attraktivt att bo i med fler bostäder, ha en infrastruktur som knyter samman och stärker hela området samt ha ett starkare näringsliv och utvecklad service och handel. I Enskede-Årsta-Vantör berörs framförallt områdena kring Årsta och Johanneshov i samband med stråket Telefonplan – Årstadal – Gullmarsplan och Gullmarsplan – Globen – Slakthusområdet samt Högdalen i stråket Älvsjö – Vantör – Farsta. Bland projekten är det framförallt skateparken i Högdalen och ett eventuellt stråkarbete för Älvsjö – Högdalen – Fagersjö – Farsta som berör stadsdelsområdet.

Planering för bostäder och arbetsplatser – fokusområden

Gullmarsplan

Stadsbyggnadsnämnden beslutade i juni 2007 att ge stadsbyggnadskontoret i uppdrag att påbörja programarbete för Gullmarsplan. Ärendet är ursprungligen initierat genom en skrivelse från Enskede-Årstas stadsdelsnämnd, behandlad i stadsdelsnämnden i mars 2007. Förvaltningen anser att situationen för såväl boende, pendlare och biltrafikanter behöver förbättras och att det är positivt att det tas ett helhetsgrepp kring Gullmarsplan och kringliggande områden. Förvaltningen deltar i dialogen med berörda förvaltningar.

Stockholmsarenan

Stadsbyggnadsnämnden beslutade i juni 2008 att påbörja planarbete för en ny multifunktionsarena i Globenområdet. I september tog Stockholms stads Kommunfullmäktige ett inriktningsbeslut avseende arenan. Arenan ska uppföras som en multifunktionsarena söder om Globen. I anslutning till arenan ska shoppingytorna, hotellet och kontorslokalerna också utvecklas. Arenan beräknas stå färdig 2012. Förvaltningen deltar i planarbetet och närvarar vid samråd och arbetsmöten. Viktiga frågor för stadsdelsområdet i det fortsatta planarbetet är utvecklingen av omgivande parkområden, trafiksituationen kring Globenområdet samt de effekter de utökade kommersiella ytorna får på omgivande mindre lokala centrum.

Årstafältet

Under vintern 2008/2009 har en arkitekttävling pågått för Årstafältets framtid. Det vinnande förslaget kommer att utgöra underlag i det fortsatta programarbetet, där en viktig uppgift är att utveckla förslaget med bättre koppling till Östberga. Förvaltningen har deltagit i möten med allmänheten tillsammans med stadsbyggnadskontoret och följer arbetet och informerar allmänheten vid behov. Förvaltningen deltar även fortsättningsvis i det fortsatta program- och planarbetet. Innan slutet av 2009 ska ett förslag till planprogram vara sammanställt.

Snösätra

Förvaltningen har i olika sammanhang påtalat att Snösätra industriområde står i konflikt med de naturvärden som finns i området, bland annat mot bakgrund av att området saknar fullgoda lösningar för vatten och avlopp och att det finns problem med tung trafik till och från verksamheterna.

I februari beslutade exploateringsnämnden att arrendena förlängs ytterligare tre år och att exploateringskontoret får i uppdrag att utreda förutsättningarna för att markanvisa delar av området för bostadsändamål. Förvaltningen kommer att följa hur exploateringskontoret planerar för området och ska även fortsättningsvis uppmärksamma exploateringskontoret om behoven och önskemålen om att de olika upplageområdena i Rågsveds friområde på sikt försvinner. Förvaltningen kommer också att i samband med företagarrådet arbeta för att förbättra kontakten med Snösätra företagarförening.

Utveckling av parker och grönområden

Parkplaner för parker och grönområden

Under 2006 och 2007 beslutade stadsdelsnämnden om parkplanerna för Vantör respektive Enskede-Årsta. Parkplanerna togs fram mot bakgrund av en bred medborgardialog och pekar ut prioriterade åtgärder i parker och grönområden där stadsdelsförvaltningen ansvarar för drift, skötsel, utveckling och investering. De föreslagna åtgärderna fungerar som riktlinjer när förvaltningen ger förslag om investeringar inför verksamhetsplaner, vid drift, skötsel och underhåll samt i bedömningen av medborgarförslag.

I treårsplanen 2009 - Underlag till budget för 2010 med inriktning 2011 och 2012 - kommer nämnden att begära parkinvesteringsmedel från Kommunfullmäktige för större upprustningsarbeten i Blåsutparken, Vårflodsparken, Dalenparken, Sturebygstråket samt för de fortsatta upprustningarna i Dalbotten och Rågdalen. Anslag för drift och mindre investeringar fördelas mellan stadsdelsnämnderna enligt en av Kommunfullmäktige beslutad fördelningsnyckel. Bland dessa ska upprustning ske i Aspöparken (Örby), Arkitekten (Johanneshov) och Tanneforsparken (Stureby). Upprustningar som startats i Dalenparken (Dalen) och Vårflodsparken (Enskedefältet) ska slutföras.

Dialog med exploateringskontoret och trafikkontoret

Trafikkontoret driver upprustning av parker för vilka förvaltningen söker centrala medel. Exploateringskontoret driver projektet Högdalstopparna och Rågdalen. Förvaltningen medverkar i detta arbete för att utvecklingen ska stämma överrens med de lokala önskemålen och behoven. Dialogen med fackförvaltningarna rör

framförallt utvecklings- och förnyelseprojekt som förvaltningen inte själv driver, det vill säga Dalbotten, Rågdalen och Högdalstopparna. Förvaltningen är delaktig i såväl planerings- som genomförandefas och ser till de behov som finns för både bevarande och utveckling av grönområden och parker.

Förvaltningen samarbetar även, och för dialog, med exploateringskontoret då parker och grönområden upprustas och utvecklas i samband med exploatering på parkmark, så kallad grönkompensation. Flera sådana projekt pågår eller planeras i stadsdelsområdet i form av upprustade lekplatser, skötselprogram för naturområden, upprustning av parkstråk, gång- och cykelvägar etc. Det stora upprustningsprojektet i Rågdalen är delvis finansierat genom medel från grönkompensation.

Bevarande av viktiga park- och grönområden

Förvaltningen anser att det är angeläget att den pågående och planerade förtätningen i flera stadsdelar bidrar till ett ökat behov av att säkra och bevara vissa park- och grönområden:

- Den framtida exploateringen med Årstastråket, Årstafältet, förnyelsen av Gullmarsplan och flera förtätningsprojekt bör inte inverka negativt på Årtaskogen, och området bör på sikt skyddas mot exploatering.
- Naturområdet vid Högdalstopparna och industriområdet, inklusive kv Tippen med trafikkontorets avfallsstation, ska utvecklas tillsammans och inte i konflikt. Arbetet med att förbättra entréer och gångstråk till topparna startats och fortsätter.
- Rågsveds friområde och Kräppladalen bör utvecklas. Förvaltningen har deltagit i exploateringskontorets arbete med utveckling av naturstig och betesmarker och följer kontorets arbete med Snösätra industriområde.

Delaktighet och inflytande

Det finns ett stort intresse för närområdet hos många boende och en stark vilja att närområdet ska vara trivsamt. När det gäller drift och skötsel av parkerna har förvaltningen genom kontaktcenter, parkingenjören och samhällsplaneraren kontinuerlig kontakt med allmänheten. Särskilda möten med såväl medborgare som verksamhetsutövare anordnas i samband med olika parkutvecklingsprojekt.

Medborgarförslag som rör utemiljön används av allmänheten för att framföra förslag och önskemål om förbättring av stadsdelsområdets utemiljö, och är ett sätt

att öka medborgarnas delaktighet och inflytande. Förvaltningen gör alltid en bedömning av de förslag som berör nämndens ansvarsområden, för att i så hög utsträckning som möjligt tillmötesgå allmänheten. Förutom att medborgarnas engagemang bidrar till idéer om hur parkerna kan utvecklas, ger det också underlag för hur parkerna kan skötas och planeras på ett rationellt sätt.

Arbetsformerna för medborgarnas möjlighet till delaktighet och inflytande bör ses över kontinuerlig. Det är viktigt att medborgarna får god information om vart i staden man ska vända sig med synpunkter, frågor och förslag. Förvaltningen har förbättrat informationsspridningen genom att mer intensivt än tidigare informera på stadens nya hemsida. Information om parkprojekt uppdateras kontinuerligt på förvaltningens hemsida. Vid vissa tillfällen sammanställs information som presenteras på förvaltningens månadsannons i lokaltidningen Mitt i.

Trygghetsvandringar i samarbete mellan till exempel stadsdelsförvaltningen, trafikkontoret, fältassistenter m.fl., där även medborgare bjuds in att delta, är ytterligare exempel på delaktighet i frågor som rör utemiljön. Trygghetsvandringar kommer under 2009 i ett första skede att genomföras i Rågsved, mot bakgrund av den trygghetskartläggning som tagits fram för hela staden.

Utvecklat samarbete med föreningar, skolklasser m.m.

Städningen i parkerna fortsätter att förbättrats under 2009. I det arbetet är det viktigt att ta tillvara på olika initiativ och idéer om samarbete med föreningar, skolklasser samt i samband med förvaltningens erbjudande om sommarjobb för ungdomar. Samarbete med allmänheten sker redan på olika sätt kring skötseln av parker och grönområden, exempelvis genom så kallade brukaravtal och i samarbete med skolor och idrottsföreningar genom upphandlad entreprenör. Detta arbete fortsätter under 2009.

Infrastruktur och kommunikationer

Remissinstans

I planeringen för infrastruktur och kommunikationer utgör stadsdelsnämnden en remissinstans och kan yttra sig i planprocesser. Nämnden yttrar sig årligen över SL:s förslag till trafikändringar, i samband med olika detaljplaneförslag och förslag till mer övergripande dokument som den nya översiktsplanen. I dessa sammanhang har till exempel frågan om tunnelbanans förlängning från Hagsätra till Älvsjö samt en förgrening av tvärbanan från Årsta via Östberga mot Älvsjö förts fram som en strategisk fråga för utvecklingen i Stockholms södra delar. Denna ståndpunkt kommer förvaltningen att fortsätta lyfta i olika sammanhang.

Förvaltningen anser vidare att det är angeläget att på en övergripande nivå se över behovet av bättre tvärförbindelser inom stadsdelsnämndsområdet och till andra stadsdelar. Knutpunkter som Högdalen, Gullmarsplan och Årstaberg, där ytterligare trafik och trafikslag kan samlas, bedöms vara särskilt viktiga att lyfta fram i den långsiktiga planeringen. Förvaltningen tar även i remissvar hänsyn till behovet av ökad kapacitet i kollektivtrafiken och i vägnätet vid nya planprojekt, i synnerhet sådana av omfattande karaktär som Stockholmsarenan, Årstastråket och utvecklingen av Gullmarsplan.

Utveckling av närtrafik

Förvaltningen ser mycket positivt på utvecklingen av närtrafik i stadsdelsområdet och har fört ett nära samarbete med färdtjänsten för att utöka närtrafiken i Årsta och utveckla den nyligen startade närtrafiken i Högdalen – Hagsätra – Rågsved. Färdtjänstförvaltningen har informerat biståndshandläggare, handikappråd, pensionärsråd samt kontaktcenter om närtrafiken. Förvaltningen har förmedlat kontakter till trafikkontoret för att hinder ska kunna undanröjas i möjligaste mån. Förvaltningen har tillsammans med färdtjänsten på plats identifierat möjliga hinder och kartlagt dessa. Tillgängligheten måste vara bra för att närtrafiken ska fungera. Förvaltningen har även bistått med lämpligt kartmaterial och lokal kunskap om områden där många äldre bor, och där det finns boenden för äldre och funktionsnedsatta.

Förvaltningen ser positivt på ett initiativ med liknande trafikering i Östberga som i nuläget överlag har bristfälliga kommunikationer till/från samt inom området.

Utveckling av lokala centrumområden

Levande lokala centrumområden

Mindre centrumområden tenderar att utarmas på grund av ökad konkurrens från större handelsplatser och innerstadens utbud. Lokala centrum, stadsdelscentrum, som exempelvis Årsta, Rågsved och Bandhagen, men även arbetsplatsområden som Årsta partihallsområde och Högdalens industriområde, ska kunna leva och utvecklas. Förvaltningen arbetar för att tryggheten i centrumområdena ska öka och för ett nära samarbete med polisen. Ofta uppstår frågor i de olika centrumområdena som förvaltningen inte hanterar, exempelvis lokal- och trafikfrågor. Förvaltningen samordnar då kontakter mellan företag, myndigheter och andra förvaltningar i staden.

Sandsborgs centrum

Sandsborgs centrum är särskilt angeläget att utveckla, då det i och med den framtida Stockholmsarenan antagligen kommer att utsättas för stark konkurrens

från nya butiker i arenans utökade shoppingområde, samtidigt som man kan anta ett växande lokalt servicebehov med flera hundra lägenheter som byggs och planeras i dess närhet.

Förvaltningen deltar i en arbetsgrupp för att utveckla Sandsborgs centrum. Arbetet sker tillsammans med bland andra Arena för tillväxt, Svenska Bostäder, Micasa och andra förvaltningar i staden samt lokala handlare. Förvaltningen kommer att fortsätta att fungera samordnande mellan i första hand trafikkontoret, Svenska Bostäder och aktörerna i centrum och mellan fältassistenter, polis och arbetsgruppen.

Högdalens centrum

Många medborgare vill att Högdalens centrum ska utvecklas. Åtgärder har genomförts för att öka trivselen och trafiksäkerheten i centrum. Arbetet för att utveckla Högdalens centrum har påbörjats under våren 2009 tillsammans med exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret och centrumägaren Boulton. Förvaltningen avser att delta i arbetet och ser positivt på om ett programarbete startas för området.

I ett programarbete för Högdalens centrum anser förvaltningen att det är viktigt att ett helhetsgrepp tas kring *hela* Högdalens centrum och dess omgivning. Viktiga frågeställningar är hur konkurrenskraften i förhållande till andra köpcentrum, exempelvis Farsta och Skärholmen, kan stärkas samt vilka möjligheter som finns till kompletterande bebyggelse av bostäder för att skapa ökat underlag för service och kommersiell verksamhet.

Gullmarsplan

Förvaltningen följer den programutredning som stadsbyggnadskontoret tillsammans med trafikkontoret och exploateringskontoret har startat. Förnyelsearbetet för Gullmarsplan innebär ett helhetsgrepp för området och involverar trafik, gatustruktur, bostadsbebyggelse och förbättrade samband med omringliggande stadsdelar, inklusive Södermalm.

För att stärka tryggheten vid Gullmarsplan arbetar förvaltningen idag i nära dialog med polisen, som har Gullmarsplan som prioriterat område. Utöver trygghetsaspekten är det framförallt trafiksituationen och trafiksäkerhetsfrågorna som förvaltningen anser är viktiga att uppmärksamma, samt att utredningen samordnas med planarbetet för Stockholmsarenan och utvecklingen av Globenområdet och Slakthusområdet.

2. Miljöarbete

Miljöplanen

Förvaltningen har på uppdrag av nämnden arbetat fram en miljöplan som berör förvaltningens alla verksamheter och inkluderar det miljöarbete som förvaltningen har rådighet över. Förvaltningen ska arbeta efter miljöplanen och följa upp de aktiviteter som anges. Rapporteringen sker till stor del inom ramen för ILS, men ska även ses som ett arbetssätt i förhållande till aktiviteter som exempelvis förhållandesätt i remissvar och vid samarbete med andra förvaltningar. Miljöplanen ska uppdateras varje år och bifogas verksamhetsplanen.

Förvaltningen ska bland annat arbeta för att till 85 procent tanka förnyelsebart bränsle, resa mer med kollektivtrafik och gå och cykla, energieffektivisera verksamheterna och de lokaler förvaltningens hyr, sortera papper, förpackningar och matavfall samt sörja för gott inomhusklimat. Förvaltningen ska även ta hänsyn till hållbar användning av mark och vatten i våra egna verksamheter samt uppmärksamma andra förvaltningar och företag om att göra det i stadsdelsområdet.

3. Samverkan med lokala föreningar och organisationer

Föreningsbidrag

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd har beslutat att vid bedömningen av ansökningar för kultur- och föreningsbidrag prioritera verksamheter som bedrivs för barn och ungdomar. Nämnden har även avsatt medel för bidrag till föreningar som arbetar lokalt med missbruksfrågor och som kompletterar förvaltningens verksamhet inom missbruksvården. Sedan ett flertal år stödjer nämnden frivilliginsatser genom att även bevilja bidrag till föreningar med koppling till verksamhetsområdena äldreomsorg och stöd och service till personer med funktionsnedsättning.

Tillgång på lokaler

Det är viktigt att föreningar har möjligheter att träffas, genomföra möten och bedriva verksamhet. Förvaltningen ska samarbeta med föreningar och bistå med lokaler som finns i den egna verksamheten. Samtidigt ska förvaltningens lokalkostnader hållas nere för resurser ska kunna behållas inom kärnverksamheterna.

Ansvar för att tillhandahålla lokaler ligger idag inte på stadsdelsförvaltningen. Kulturförvaltningen ansvarar för fördelningen av stöd till samlingslokaler i Stockholm. Bokning av samlingslokaler sker dock via idrottsförvaltningen och dess webbplats. I Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsområde är Rågsved och Årsta Folkets hus lokaler som är bokningsbara på stadens hemsida.

Träffpunkter och sociala aktiviteter

Förvaltningen ser positivt på det aktiva föreningsliv som finns i stadsdelsområdet. Som exempel kan nämnas de kontaktytor som skapas i nätverket NAV – nätverk för afrikaner i Vantör. Nätverket arrangerar studiecirkelar och tematräffar och bedriver läxläsning för elever.

Inom äldreomsorgens enhet för förebyggande verksamhet finns sex olika träffpunkter i kommunal regi. Det finns även en träffpunkt inom en entreprenad på Enskede nya servicehus, Träffen. En av träffpunkterna, Salongerna, är en social mötesplats för äldre över 65 år vid Rågsveds servicehus. Verksamheten sker i samverkan mellan äldreomsorgen, ett antal organisationer och genom volontärer som är aktiva i området. Förutom aktiviteter såsom promenader, diskussionsgrupper, sittgympa, föreläsningar m.m., anordnas också anhörigstöd. Anhörigstödet sker i samverkan mellan Röda Korset, Vantörs församling och Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning. Förskolorna bjuds in vid större helger och andra särskilda tillfällen för sång och dans.

Vidare finns Kaféet i Hagsätra, som lokalmässigt samverkar med fritidsgården två dagar i veckan, Årstapaviljongen belägen i Årsta vård- och omsorgsboende och Café Knuten i Enskededalens servicehus. Under 2008 har Kafé Våxtorp i Östberga och Dalbotten i Högdalen öppnat. Träffpunkten Dalbotten samutnyttjar lokalen med en ideell förening.

I volontärverksamheten finns ett antal frivilliga som håller i en del av ovanstående aktiviteter. De är också aktiva i festaktiviteter, utflykter och ledsagning i stor utsträckning. Volontärverksamheten är knuten till träffpunkterna och de olika enheterna. Förvaltningen verkar kontinuerligt för att antalet volontärer ska öka.

I Rågsveds servicehus har arbetet med anläggning av så kallade hälsoträdgårdar påbörjats. Dessa finansieras genom förvaltningen, statliga stimulansmedel och medel från fastighetsägaren.

Förvaltningen arbetar också med årliga samverkanskonferenser, med bland annat föreläsningar om volontärverksamhet. Där ges föreningar även möjlighet att ha

utställning om sin verksamhet. Nya respektive gamla föreningar ges möjlighet att träffa representanter från äldreomsorgen men får också tillfälle att knyta nya kontakter sinsemellan.

Samarbete med föreningar och organisationer kring ungdomar

Förvaltningen har i uppdrag att fördjupa samarbetet med frivilligorganisationerna för att motverka ungdomsproblem. Förvaltningen har kontakt med ideella organisationer och föreningar som är knutna till fritidsgårdarna och fältverksamheten. Erfarenheter visar att det saknas insatser för att möta ungdomar med riskbruk eller tidigt missbruk på ett framgångsrikt sätt. Förvaltningen ser det därför som angeläget att satsa insatser på ungdomar i åldrarna 13 – 19 år.

I det lokala brottsförebyggande arbetet verkar förvaltningen för att öka tryggheten och trivseln på gator, torg och bostadsområden samt för att öka den informella sociala kontrollen. Förvaltningen arbetar också med trygghetsfrågor som rör utemiljön och kommer att genomföra trygghetsvandringar där bland andra ungdomar ska delta.

Förvaltningen har en stödjande och uppmuntrande roll i förhållande till verksamheter i ideell regi som på olika sätt kompletterar förvaltningens verksamheter. Det gäller till exempel nattvandringar som anordnas av föräldrar inom ramen för skolverksamhet, social verksamhet för äldre som nämnts ovan samt trygghetsvandringar som genomförs på medborgarnas initiativ. Bland annat genomförs nattvandringar av personer som tidigare varit kopplade till den ideella föreningen TRIVS i Rågsved, och de har sin mötesplats kring fritidsgården.

Förvaltningen vill stödja och stimulera till fler föreningar i till exempel Rågsved, Dalen och Östberga, där föreningsaktiviteter kan utgöra både komplement och alternativ till den kommunala verksamheten. Exempel på sådan samverkan är boxningsklubben, Rågsveds BK, som länge funnits vid Rågsveds fritidsgård. Boxningsklubben är en verksamhet som ungdomarna själva har önskat och arbetat för att starta upp. Utrustningen har delvis finansierats genom medel från Stadsdelsförnyelsen. Ungdomarna har själva engagerat sig i arbetet med att rekrytera tränare. Nu har klubben flyttat till nya lokaler i Högdalen, men har haft möjlighet att utvecklas kostnadsfritt vid Rågsveds fritidsgård. I Rågsved finns också Irakiska föreningen och Kyrkan Mitt i som kunnat nyttja Rågdalens parklekslokal för mötesverksamhet.

I Hagsätra samarbetar förvaltningen med fastighetsbolaget IKANO.

I förhållande till exempelvis Rågsved är föreningslivet i Östberga inte särskilt starkt. Förvaltningen samverkar emellertid i möjligaste mån med de föreningar som finns. Bland annat driver förvaltningen Östberga parklek i samarbete med en bostadsrättsförening, där föreningen och förvaltningen delar på personalkostnaderna. Förvaltningen ingår i även i en samverkansgrupp, där bland annat ett antal bostadsrättsföreningar, Svenska Bostäder och Hyresgästföreningen är aktiva, samt samarbetar med föreningen Östberga-TV, som samordnas av ungdomar vid fritidsgården och är en del av Östberga fritidsgårds verksamhet.

4. Företagande och arbetsmarknad

Företagarråd

Stadsdelsnämnden har inrättat ett företagarråd. Nämnden fattade ett formellt beslut om arbetsformerna för företagarrådet vid stadsdelsnämndens sammanträde i oktober 2007. Företagarrådet ska utgöra ett forum där politiker, tjänstemän och företagarföreningar kan träffas och utbyta information och diskutera näringslivsrelaterade frågor. Ambitionen är att företagarråden ska bidra till en ökad samverkan mellan stadsdelsförvaltningen och företag i stadsdelen.

Företagarrådet är ett sätt för förvaltningen att arbeta för att stadsdelsområdets olika lokala centrum ska kunna leva och utvecklas. Inom rådet får förvaltningen in synpunkter som företagare anser är betydande för deras områdens attraktivitet och möjligheter för verksamheter att växa, samtidigt som företagarna direkt kan få svar på framtidsplaner för området och kontaktpersoner att vända sig till i de fall förvaltningen inte ansvarar för frågan.

Två företagarråd hölls hösten 2007 och fyra under 2008. Under 2008 bjöds olika näringslivsaktörer och organisationer in till råden - förutom Stockholm Business Region inom Stockholms stad deltog Stockholms Handelskammare och Företagarna. Under 2009 kommer ytterligare fyra råd upplagda kring olika teman att hållas.

Praktikplatser

Förvaltningen avser att utveckla samverkan med det lokala näringslivet för att det ska skapas fler praktikplatser för personer med funktionsnedsättning samt inom socialpsykiatri. Till exempel finns projektet Ferdinand, ett samarbetsprojekt mellan avdelningen för stöd och service till personer med funktionsnedsättning arbetsförmedlingen och socialpsykiatri, som syftar till att skapa arbetstillfällen för personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.

Samverkan med Jobbtorg

Stadsdelsförvaltningarna har i samband med budget för 2009 fått i uppdrag av Stadsledningskontoret att ta fram praktik- och arbetsträningsplatser för arbetslösa klienter som går på stadens jobbtorg. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning ska bistå med 80 platser inom förvaltningens egna verksamheter för att arbetslösa klienter/aspiranter som går på Jobbtorg Farsta ska komma ut i yrkespraktik, arbetsträning eller språkpraktik. Det finns i stort behov av tre olika typer av praktikplatser; språkpraktikplatser för nyanlända i Sverige, arbetsträning för dem som varit borta en längre tid från arbetsmarknaden samt praktikanter som behöver praktik i avvaktan på jobb.

Sommarjobb för ungdomar

Varje sommar kan ungdomar som slutat årskurs nio eller första ring i gymnasiet söka sommarjobb inom förvaltningens verksamheter. Ungdomar som av olika skäl har svårt att själva ordna sommarjobb ska prioriteras i rekryteringen.

5. Utveckling av den egna verksamheten för barn, unga och äldre

Kvalitetsutveckling och kvalitetsutmärkelse

Kvalitetsutveckling är ett ständigt pågående arbete inom samtliga verksamhetsområden. Arbetet beskrivs i verksamhetsplanerna och följs upp i verksamhetsberättelsen varje år. För att betona vikten av ett kontinuerligt kvalitetsarbete i verksamheterna uppmuntrar förvaltningen enheterna att delta i stadens kvalitetsutmärkelse. Mårtensgården, ett gruppböende för äldre med demenssjukdom i Rågsved, har tidigare mottagit hedersomnämmande inom klassen äldreomsorg, och förskoleområdet Rågsved 1 har tilldelats kvalitetsutmärkelsen inom klassen förskola. 2007 nominerades Östberga förskolor och under 2008 nominerades Snösätraförskolorna. Åtminstone tre förskoleområden samt enheten för förebyggande verksamhet inom äldreomsorgen kommer att delta i kvalitetsutmärkelsen framöver.

Språkutvecklingsarbete i förskolorna

Inom ramen för ett flerårigt språkutvecklingsprojekt som finansierats av medel från Kompetensfonden har ett språkutvecklingsprogram för Vantör utarbetats som vänder sig till anställda inom förskolan. I programmet finns mål och strategier för arbetet med barnens språk- och kunskapsutveckling. Syftet är att främja alla barns språkutveckling med särskilt fokus på barn med annat modersmål än svenska. Programmet ska underlätta arbetet i mångkulturella grupper och ge alla pedagoger

en gemensam grund i språkutvecklingsarbetet. En för hela stadsdelsområdet reviderad plan implementeras nu i samtliga förskolor via språkrepresentanter som i sin tur tillhör språknätverk inom stadsdelsområdet och leds av förvaltningens språkpedagog. En kartläggning av barnens modersmål har genomförts enligt planerna.

Samverkan mellan äldreomsorgen, förskola och avdelningen för stöd och service till funktionsnedsatta

Flera samverkansformer förekommer mellan äldreomsorgen, förskolan och verksamheter inom avdelningen för stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Till exempel finns en äldrepedagog vid Stureby vård- och omsorgsboende, med bakgrund inom förskoleverksamheten. Den dagliga verksamheten inom avdelningen för stöd och service till personer med funktionsnedsättning samverkar med förskolorna genom att därifrån hämta papper och förpackningar till återvinning.

Samarbete mellan socialtjänst, skola och fritidsgårdar

Under 2009 ska förvaltningen träffa en lokal samverkansöverenskommelse. Överenskommelsen ska bidra till att utveckla samverkan mellan förskola, socialtjänst, fritid, skola och andra samarbetspartners. Arbetet ska främja det förebyggande arbetet, skapa bra kontaktnät och bidra till god kännedom om olika verksamheter och därigenom skapa trygghet för brukarna.

Fritidsverksamheten ska erbjuda stimulerande, utvecklande och lärande aktiviteter som främjar ett ökat självförtroende, utveckling av egna fritidsintressen och sociala relationer. Kunskapsutbytet mellan de olika fritidsgårdarna kommer att fortsätta för att utveckla verksamheten.

I enlighet med projektet Fritid för alla, som är ett samarbete mellan verksamheter inom funktionsnedsättning och fritid, ska ungdomar med funktionsnedsättning inkluderas i den ordinarie fritidsverksamheten.

Fritidsgårdarna och träffpunkterna ska också utveckla samarbetet med externa intressenter som exempelvis föreningar och företag. Förvaltningen har dessutom genom fritidsgårdarna ett väl etablerat samarbete med skolorna i stadsdelsområdet avseende föräldravandringar.

Brukarundersökningar

Förvaltningens verksamheter arbetar med att utveckla uppföljning av åtaganden genom brukarundersökningar. Brukarundersökningar är en del av

kvalitetsuppföljningen. En brukarundersökning inom förskoleverksamheten som omfattar samtliga föräldrar och täcker stadsdelens alla förskolor ska genomföras under 2009. Inom avdelningen för stöd och service till personer med funktionsnedsättning har övergripande brukarundersökningar genomförts under 2008 och nya planeras för 2009.

Inom äldreomsorgen utfördes 2008 en enkätundersökning om aktivitet, kost och utevistelse för samtliga brukare vid förvaltningens vård- och omsorgsboenden och servicehus. Undersökningen ska även utföras under 2009. Dessutom genomför staden årligen stadsövergripande enkätundersökningar om upplevelser av anhörigstöd och om kundnöjdheten vid hemtjänstenheterna och vård- och omsorgsboendena. Förvaltningen använder resultaten av dessa i utvecklingen och förbättringen av verksamheten.

6. Inflytandeformer

Jämför service

Stockholms invånare ska ges så stor valfrihet som möjligt. Stadens verksamheter, organisation och arbetssätt ska anpassas för att möta stockholmarnas behov och önskemål. För att medborgarna ska kunna göra ett aktivt val av service är det viktigt att förvaltningen informerar om olika utförare, oavsett driftsform. Under året görs en satsning på att vidareutveckla funktionen ”Jämför service” på stadens webbplats, där besökarna kan jämföra stadens verksamheter utifrån olika faktorer. De e-tjänster som infördes under år 2008 för att underlätta medborgarnas val och kunna jämföra servicen kommer att utvecklas och förbättras under 2009.

Tillgänglig information

Invånarna ska lätt komma i kontakt med stadsdelsförvaltningen och staden i övrigt. På webbplatsen ska det gå att utföra tjänster och välja till exempel skola och förskola. Det ska vara enkelt att jämföra och välja olika alternativ och att ta del av information från nämnd och förvaltning för att läsa om verksamheterna och dess kvalitet. Materialet ska vara lättläst och enkelt att hitta.

Utvecklingen av Kontaktcenter Stockholm är en viktig del tillsammans med stadsdelsförvaltningar och e-tjänster i arbetet med att förbättra service och tillgänglighet. Ökade möjligheter att ta fram övergripande statistik och jämförelser medför att felaktigheter och klagomål snabbare upptäcks och kan åtgärdas.

Brukarråd m.m.

Förvaltningens har råd kopplade till olika verksamheter; brukarråd, anhörigråd och förtroenderåd. Dessutom finns stadsdelsnämndens rådgivande organ pensionärsrådet och handikapprådet. Inom äldreomsorgens verksamheter finns brukarråd inom enheten för förebyggande verksamhet och anhörigråd finns vid Stureby vård- och omsorgsboende, Årsta vård- och omsorgsboende och Skogsgläntan. Förtroenderåd finns vid Rågsveds servicehus, Enskededalens servicehus samt vid Enskede Nya servicehus. I varje förtroenderåd finns dessutom en representant för pensionärsrådet representerad.

Inom avdelningen för stöd och service till personer med funktionsnedsättning finns idag väl fungerande boråd på några av gruppboendena. Under 2008 har enheterna undersökt möjligheterna att utöka antalet boråd. Det har fungerat vid vissa gruppboenden, medan det vid andra fungerat bättre med individuella samtal mellan boende och personal. Förvaltningen har under 2008 verkat för att brukarråd bildas med representanter från gruppboendena. Det arbetet fortsätter under 2009.

Socialpsykiatrien har en referensgrupp av brukare och gör uppföljningar där brukarna får lämna synpunkter på upplevelser av det stöd man får inom verksamheten. Inför hösten 2009 planeras ett seminarium för både brukare och medarbetare.